

Atskaite par dalību COPA – COGECA darba grupā

Vide

17. jūnijā 2019. Briselē

Darba grupas sanāsmē piedalījās LZF eksperte Agnese Hauka.

1. Iepriekšējās sanāksmes protokola apstiprināšana

Iepriekšējā Vides darba grupa ir notikusi 2018. gada 12.novembrī, kurā piedalījās arī M.Dzelzkalēja Burmistre (ZSA). Iepriekšējās sanāksmes protokols tiek vienbalsīgi apstiprināts.

2. ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijas novērtēšana (*Evaluation of EU Biodiversity strategy to 2020*)

Informācija par *EU Biodiversity strategy* pieejama angļiski <http://ec.europa.eu/environment/nature/info/pubs/docs/brochures/2020%20Biod%20brochure%20final%20lowres.pdf> un latviski http://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/biodiversity_2020/2020%20Biodiversity%20Factsheet_LV.pdf

EK Vides ģenerāldirektorāta pārstāve R.Hauser informē, ka **drīzumā publiski būs pieejams pilnais ES Biodiversity strategy novērtējuma teksts. Publiskā apspriešana notiks 2019. gada 3.ceturksnī un ilgs 12 nedēļas**, kad varēs komentēt un izteikt priekšlikumus par bioloģiskās daudzveidības novērtējumu. Pēc būtības, šo diskusiju ar iesaistītajiem sociālajiem partneriem uzsāks katras dalībvalsts atbildīgās institūcijas.

Līdz 2020.gada beigām tiks sagatavota dokumentu pakete - Eiropas Komisijas atskaite par bioloģiskās daudzveidības novērtējumu, integrēta MAES atskaite un *Nature Report 2020* par 2013.-2018.gada periodu.

Kopumā Bioloģiskās daudzveidības stratēģijai 2020 ir 6 uzdevumi, bet COPA-COGECA darba grupā tiek runāts par stratēģijas trešo uzdevumu - lauksaimniecības un mežsaimniecības ietekmi uz biodažādību. Vērtējot Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas 2020 ieviešanu ES, tiek vērtēta stratēģijas efektivitāte, fleksibilitāte, saskaņotība ar citiem rīkiem un programmām, atbilstība sabiedrības vajadzībām un radītā pievienotā vērtība. Tiek vērtēta arī sociālekonomiskā ietekme no šīs programmas ieviešanas. Noslēdzot sarunu R.Hauser norāda, ka jau šobrīd ir skaidrs, ka **līdzšinējā ES spēkā esošā Biodažādības stratēģija nav sasniegusi savu mērķi un ekosistēmā ir lieli zaudējumi**, kas nozīmē, ka lauksaimniekiem nākotnē vēl vairāk būs jāvelta uzmanība un darba metodes, lai novērstu kaitējumu videi un palīdzētu atjaunot to.

Dalībvalstu diskusijas:

Nīderlandes pārstāve norāda, ka daudzas NVO vaino lauksaimniekus par kaitējumu videi, kas veicina lauksaimnieku noslēgšanos un samazina lauksaimnieku gatavību dalīties par vides saglabājošām metodēm. Biodažādības zaudējums ir saistīts gan ar klimata izmaiņām, gan ar iedzīvotāju skaita izmaiņām. Tas ir liels izaicinājums lauksaimniekiem, lai novērtētu, vai ikdienā tiek izmantotas pareizās darba metodes un pieņemti pareizi lēmumi.

Polijas pārstāvis norāda, ka bieži vien pilsētnieki cīnās pret pesticīdu lietošanu lauksaimniecībā, bet viņi paši iznīcina mušas un kukaiņus pilsētās, kas atņem barības vielas putniem. Ir būtiski, lai tiktu saglabāti savvaļas dzīvnieki, bet šobrīd ir 4-5 reizes vairāk savvaļas dzīvnieki, nekā tas ir bijis ierasti un tas rada zaudējumus. Biodažādība ir jā saglabā, bet ne jau uz lauksaimnieku rēķina. Un cits jautājums ir par nekontrolētu importu no Austrumiem, kuri tiek izmantoti tie pesticīdi, kas ES ir aizliegti.

Lielbritānijas pārstāve norāda, ka viņi ir secinājuši, ka ir nepietiekami dati, lai izvērtētu biodažādību valstī. Tomēr lauksaimnieku organizācijas ir uzsākušas veiksmīgu iniciatīvu - lauksaimnieki tiek aicināti skaitīt putnu populāciju savās saimniecībās vienas nedēļas garumā, cik daudzus un dažādus putnus viņi redz savā saimniecībā, un esot pārsteidzoši, cik daudz dažādi putni ir atsevišķās saimniecībās.

DG ENVI pārstāve Rayka Hauser norāda, ka bioloģiskās dažādības nodrošināšanai nebūtu jā kļūst par lauksaimnieku prioritāti, aizstājot pārtikas ražošanu, – **gan pārtikas ražošanai, gan bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai būtu jābūt balansā.**

3. Draft COPA and COGECA Position Paper on Climate Change

Lielbritānijā ir pieņemts lēmums samazināt CO₂ līdz „zero” līdz 2050.gadam. Lauksaimnieku organizācija gatavo rokasgrāmatu ar ieteikumiem, kā dažādu lauksaimniecības nozaru saimniecības var rīkoties, lai sasniegtu zemu CO₂ un palielinātu atjaunojamo resursu izmantošanu. Lielbritānijā tiek diskutēts par iekšējo lauksaimniecības politiku un kā tas var palielināt sasniegt „zero emission”, kā arī tiek runāts par valdības atbalstu šī mērķa sasniegšanā.

Itālijas pārstāve uzskata, ka lauksaimniecībā ir spēkā daudzas programmas, kas sekmē klimata izmaiņu samazināšanu un aizvien ir nepieciešamas lielas investīcijas, lai efektīvētu ražošanu un samazinātu negatīvo ietekmi uz vidi. Ir nepieciešami lauksaimniecības atbalsta fondi un finansējums pētniecībai. Svarīga ir arī sabiedrības domas un izpratnes maiņa indivīda līmenī – mašīnu izmantošana ikdienā, neveselīgs uzturs u.tml.

Itālijas kolēģis norāda, ka COPA-COGECA pozīcijas dokumentā ir jābūt uzsvērtam, ka lauksaimnieki nav CO₂ radītāji, bet gan skābekļa ražotāji.

4. "Evaluation of the impact of the CAP on climate change and greenhouse gas emission" /Andre Kolodziejak, Alliance Environment, European Economic Interest group/

Lai arī klimata izmaiņu novēršanai tiek veiktas vairākas rīcības, tas tomēr nespēj līdzināties KLP attīstībai, kas notikusi pēdējās desmitgadēs. Kaut arī dalībvalstīm vienmēr ir bijis saistoši regulējumi par klimata izmaiņu novēršanu, tās tomēr nav pilnā mērā ieviesušas dažādu nozaru dokumentu saskaņotību un efektīvus pasākumus klimata izmaiņu novēršanai. Līdz ar to **šobrīd dažos gadījumos ES lauku saimniecībām un mežu īpašumiem nāksies veikt būtiskas transformējošas izmaiņas saimniekošanas sistēmā un zemes izmantošanā**, lai novērstu un mazinātu negatīvu ietekmi uz klimata pārmaiņām.

KLP 1. pīlāram un horizontāliem regulējumiem ir pozitīva ietekme uz klimata mērķu sasniegšanu, tomēr tā varēja būt vēl ievērojamāka un efektīvāka, ja būtu īstenota caur pielāgošanās perspektīvu.

Sociālās un tehnoloģiskās inovācijas veicina klimata izmaiņu mērķu sasniegšanu gan samazinot emisijas, gan palielinot spēju pielāgoties klimata izmaiņām. **Tehnoloģiskās inovācijas strādā**

tikai kopā ar izglītošanas pasākumiem, jo bez lauksaimnieku un laukstrādnieku apmācības tehnoloģiskās inovācijas ir neefektīvas.

Lai mazinātu lauksaimniecības negatīvo ietekmi uz klimata pārmaiņām, tiek ierosināts samazināt gaļas produkcijas ražošanu un patēriņu ES tirgū, tā vietā vairāk orientēties uz proteīnaugu audzēšanu un patērēšanu gan pārtikā, gan atjaunojamās enerģijas ražošanā. Tiek vērsta uzmanība uz to, ka KLP finansējums varētu palīdzēt ieviest šīs izmaiņas.

5. Methane accounting – a climate science perspective /Dr Michelle Cain from Oxford University/

N₂O/metāna dzīves laiks ir 120 gadi. Metāna emisiju palielināšanās rada ievērojamu atmosfēras sasilšanu. Lai apturētu atmosfēras sasilšanu, ir jāsamazina vai vismaz esošā līmenī jāsamazina N₂O emisijas.

Ne tikai UK ir noteikusi mērķi “net zero” līdz 2050.gadam, bet arī Jaunzēlande. Metāna samazināšana par 19% palīdzētu Jaunzēlandei sasniegt net zero warning pat ātrāk par 2050.gadu, jo **metāna samazināšana daudz efektīvāk palīdz sasniegt “net zero” mērķi nekā oglekļa un slāpekļa samazināšanas pasākumi.**

Zinātnieces M.Cain norādījumi:

- Lai sasniegtu “net zero” sasilšanu, ir jāsamazina CO₂ un N₂O emisijas līdz “net zero”.
- Lai sasniegtu “net zero” sasilšanu, ir jāsamazina metāna emisijas.
- Ideālā situācijā jāizliec starptautiskā emisiju tirdzniecība starp valstīm.
- Lēni samazinot metāna emisijas (0,3% gadā) = “zero” CO₂ emisijas.
- Straujš metāna pieaugums = milzīgas CO₂ emisijas.
- Straujš metāna emisiju samazinājums veicinātu klimata atdzišanu un likvidētu CO₂ atmosfērā.
- Metāna emisiju samazinājums ir lieliska iespēja valstīm un nozarēm kļūt klimata pārmaiņu neitrāliem un pat sekmēt klimata temperatūras samazināšanos.

6. Developing tools to support farmland bird conservation in the EU /Jeremie Crespin, Unit D.3 – Nature protection DG Environment/

Problēmsituācija ir tā, ka lauku putnu populācija samazinās, kam ir identificēti vairāki iemesli, starp kuriem ir arī lauksaimniecības prakse, bet tāpat arī klimata izmaiņas, invazīvās sugas, neilgtspējīga sugu dzīvotne, izmaiņas zemes pārvaldībā – intensīva izmantošana vai aizaugšana.

Lauku putnu indekss (Farmland bird index), par ko tiek runāts arī Latvijā. Zemkopības ministrijai sagatavotā informācija pieejama http://www.zm.gov.lv/public/ck/files/ZM/KLP/Vide_tematiska_080519.pdf (28.slaidi).

Lauksaimnieki tiek aicināti iesaistīties dažādu iniciatīvu īstenošanā, lai noskaidrotu patiesos iemeslus lauku putnu populācijas iznīkšanā un to saglabāšanā. COPA-COGECA dalīborganizācijas tiek aicinātas identificēt problēmas, šķēršļus un iespējas putnu saglabāšanas pasākumu ieviešanai, dalīties ar pozitīvajiem līdzšinējiem piemēriem, apzināt sociālekonomiskos ieguvumus no lauku putnu populācijas saglabāšanas un atjaunošanas.

Diskusiju laikā Somijas pārstāve interesējas par trešo valstu medniecības ietekmi putnu migrācijā. Beļģijas pārstāvis informē, ka agrovides pasākumi ietver pasākumus lauku putnu populācijas

saglabāšanā. Būtiski ir saprast, kā EK izvērtēs un izvēlēsies, kuras ir īpaši aizsargājamās lauku putnu sugas. EK pārstāvis informē, ka dalībvalstis izvērtēs katras valsts reālo situāciju un nepieciešamo rīcību lauku putnu saglabāšanā. Medniecībai ir ietekme uz putnu populāciju, tomēr daudz lielāka ietekme ir putnu dzīvotnes izmaiņām.

A.Hauka informē kolēģus un DG ENVI pārstāvi J.Crespin par savvaļas zosu migrāciju, kuru skaits pavasaros Latvijas sējumos gadu no gada palielinās un palielinās arī to “noēstā” teritorija, un ir jārod risinājumi, kā kompensēt lauksaimniekiem nodarītos kaitējumus. Arī Somijas kolēģe atzīst, ka Somijā savvaļas putni – zosis un dzērves, nodara lielu kaitējumu sējumos. Polijas pārstāvis aicina konkrētus risinājumus un kompensācijas, jo par zosu medīšanu pavasarī draud 3 gadu cietumsods un tas lauksaimniekam nav risinājums. **DG ENV pārstāvis izvairījās no skaidras atbildes, kā risināt migrējošo savvaļas putnu nodarīto postījumu lauksaimniekiem, tā vietā sagaidot no lauksaimniekiem iesaisti apdraudēto lauku putnu populācijas saglabāšanā.**

7. Fitness-Check of the Water Framework Directive

Galvenie izaicinājumi, ko saskata COPA-COGECA eksperts, ir tas, ka iztrūkst ūdens kvalitātes mērīšanas kritēriji un netiek noteikti izņēmuma gadījumi, ko pieprasīja COPA-COGECA. Kopumā ir nepieciešams lielāks finansējums, lai ieviestu Ūdens direktīvas mērķus. Ūdens direktīvas ieviešanas novērtējumu ietekmē atšķirīgu sabiedrības grupu (tirdzniecības kameras, NVO, sabiedrība, akadēmiķi u.tml.) izpratne un zināšanas par ieviestām aktivitātēm un sasniegtajiem rezultātiem. Ūdens direktīvas novērtēšanas rezultāti liecina, ka **negatīvu ietekmi uz ūdens kvalitāti rada lauksaimniecības zemes transformācija apbūvei un ražošanai**. Ūdens kvalitāti nākotnē ietekmēs visuresošu vielu, piemēram, dzīvsudrabs, klātbūtne, slāpekļa uzkrāšanās, urbanizācija, populācijas palielināšanās un ekonomiskā izaugsme, pieprasījums pēc atjaunojamās enerģijas. Ūdens kvantitāti ietekmēs meteoroloģiskās izmaiņas, gruntsūdeņu izmaiņas – samazināšanās Vidusjūras zemēs, nedaudz Īrijā un lielākajā daļā Francijas, un palielināšanās Alpu kalnu aptverošajās valstīs, kā arī vispārējs pieprasījuma palielinājums lauksaimniecībā un mājsaimniecībās.

Atskaiti sagatavoja eksperte

Agnese Hauka

LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS

Zemkopības ministrija